

Det levende og livgivende ord

ved sognepræst Finn Ryneld

En dag i højsommeren 1844 talte Grundtvig på Skamlingsbanken. Det var ellers kun sjældent den nu knapt 61 år gamle mand begav sig uden for Københavns volde. Men mødet med de nationalt vakte sønderjyder, og oplevelsen af at stå midt i førstegrøden af den folkelig vækkelse, som han selv havde stridt for i mange, lange og triste år, henrev ham i en tilstand af beruset begejstring. Og talen han holdt, gjorde et stort indtryk på de mange tilstedeværende. Vel hjemvendt fra rejsen traf Grundtvig derfor også beslutning om at udgive sin tale på tryk, så den kunne blive tilgængelig for en bredere kreds. Men som han nu skrev, måtte han sande, at der ikke var helt det samme over talen, som da han holdt den. I sit forord beder han derfor også læserne undskylde, at de nok vil savne noget i den trykte tale. Ikke - at han ikke kan huske, hvad han oprindeligt har sagt, men situationen er en anden. Stemningen var væk og begejstringen ikke længere helt den samme. "Han fornåm ikke længere det lydelige ord så kækt, så forvovent, så fuglevinget, og så lykkeligt på sine læber som mellem Skamlingsbankerne", som han selv formulerer det. Og sandt at sige; den trykte tale er der ikke meget ved.

Nu burde det egentlig ikke have været nogen overraskelse for Grundtvig, at det forholdt sig sådan. Han talte jo selv ofte om det levende, talte, ord, som opliver og vækker, i modsætning til det døde bogstav, som slår ihjel. Vi kender det også godt. Det, som fængede, lyste, levede og glødede, da det blev sagt, kan virke gråt og kedeligt, når det skrives ned. Hvor svært er det ikke at gengive en festtale eller et medrivende foredrag, man har hørt. Og hvor kedelig virker ikke let et teaterstykke eller en film, man har set, når de genfortælles på tryk. Samtaler og diskussioner, som gnistrer af ånd og vid, mens de står på, kan forekomme underligt blege og uvedkommende, hvis de siden gengives på skrift. Noget forsvinder og går tabt, når ordene dør ud, og situationen bliver en anden. Og det kan ikke genskabes, hvor meget man end anstrenger sig, for der er tale om noget, vi mennesker ikke selv har magt over.

Det er noget af det Pinsen handler om. Vi hører, hvordan disciplene i tiden efter Jesu korsfæstelse, opstandelse, og himmelfart opholdt sig indendøre - stærkt i vildrede med sig selv over det, de havde været vidner til. Og frygtsomme overfor, hvad der nu skulle ske. Og mens de sad dér, hører vi, at Ånden pludselig greb dem, så de talte i tunger og lovpriste Guds storværker på alverdens sprog. Og lige siden dengang har det været en anfægtelse for kristne, at gudstjenesten og forkyndelsen ikke længere ledsages af den slags storstående undere, der kunne tjene som håndfaste og magtfulde beviser for kristendommens sandhed og kristentroens styrke.

Hvor er pinsens ild blevet af? Kunne man spørge. Hvor er de glødende tunger og begejstringen henne? Og hvad med resultaterne? Apostlen Peter omvendte på pinsedagen 3000 mennesker med sin første tale og døbte dem. Og der skete mange andre undere og tegn. Hvad udretter vi? Har vi helt mistet Helligåndens gave - det levende ord? Tja, det er der faktisk nogen, som mener. Der er sågar dem, der har holdt fast ved tungetalen, som et særligt tegn på Helligåndens nærvær. De iscenesætter derfor gudstjenester, hvor ekstase og underfulde helbredelser ved bøn og håndspålgelse er de bærende elementer.

Også indenfor folkekirken lyder med mellemrum røster om, at oplevelsen skal i

centrum. At gudstjenesten skal tale til hele kroppen, som det siges. Og at kirken skal udvikle tiltag, der imødekommer en tiltagende interesse i befolkningen for det spirituelle. Men ligegyldigt, hvordan vi bærer os ad, og uanset hvor meget, vi forsøger at fremmane den, så kommer den første pinsedag aldrig igen. Vi kan læse beretningen om den. Og vi kan forsøge at gøre os en forestilling om, hvad der skete. Men de forestillinger, vi gør os, kan aldrig blive andet end en svag afglans af begivenheden. Ånden - pinsens ånd - er ikke tilstede hos os på samme måde som dengang i Jerusalem. Det betyder imidlertid ikke, at den dermed skulle være forsvundet ud af verden, som man kunne fristes til at tro.

Pinseunderet er jo netop ikke disciplenes nyvundne sproglige færdigheder eller deres evne til at udøve underfulde handlinger. Nej, pinseunderet består i, at alle disse mange mennesker pludselig forstår det, der forkyndes om Jesus på en sådan måde, at det får betydning for deres liv. Pinseunderet er, at forskellige mennesker med vidt forskellig baggrund, indstilling og sprog erfarer forkyndelsen af Kristus som noget, der afdækker sandheden om dem selv og deres tilværelse og fører livet tilbage til dets oprindelige mening. Og forstået på den måde er pinsens under slet ikke hørt op endnu. Hvor evangeliet forkyndes, sker det stadig, at budskabet om syndernes forladelse og evigt liv griber mennesker og bliver en nærværende virkelighed for dem. Det bliver til levende ord. Og det er Åndens gerning. Ikke åndernes eller hvilken som helst ånds, men Helligåndens, d.v.s. Guds ånds gerning.

Pinse det er glædens og frimodighedens fest. Festen for det uforklarlige mod til at tage tilværelsen op på de givne vilkår, hvor uoverskueligt, bekymrende og splittet det hele så end måtte tage sig ud. Men denne gave rummer tillige en opgave. "Elsker I mig, så hold mine bud!", siger Vorherre til os. Hvilke bud? Budet om at elske andre som sig selv. Budet om at have omsorg for hinanden, og budet om at udbrede det glade budskab om ham. Som disciplene før os, bliver vi sendt ud i verden med besked om at udbrede og efterleve hans ord. Men vi sendes ikke afsted alene. Hans ånd vil være med os og skænke os kraft og mod til at klare strabadserne. Og når det så alligevel ikke går helt efter planen, da har vi løftet om hans tilgivelse.

Helligåndens tale er således ikke forbeholdt mennesker med særlige anlæg for det "åndelige". Den viser sig ikke nødvendigvis som store og voldsomme sjælelige oplevelser. Ej heller udstyrer den mennesker med overnaturlige evner. Sådan som det fra tid til anden hævdes. Tegnet på Helligåndens nærvær er nemlig ikke, at vi kan gøre Vorherres undere efter, men at vi tror på ham. Helligåndens tale er ordet om Guds nåde og syndernes forladelse, sådan som det lyder talt ind midt i vores helt almindelige daglige tilværelse. Og når vi hører de ord som levende ord og tager imod dem med tro og tillid, så er det ikke vores egen fortjeneste, men Helligåndens gave: "Det volder alt den Ånd, som daler, det virker alt den Ånd, som taler". Som det hedder i Grundtvigs pinsesalme I al sin glans nu stråler solen. Eller, som han siger et andet sted: "Thi endnu er Guds Ånd så rig, så mægtig og miskundelig, som første pinsedagen".